

Наукові перспективи
Видавнича група

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ У СУЧАСНІЙ
НАУЦІ

№ 12 (18)

2023

*Серія: історія та
археологія,
державне
управління,
економіка,
педагогіка,
техніка,
право*

*Merry
Christmas*

& happy new year

*Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Асоціація науковців України
Науковий парк Національного Авіаційного Університету*

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Актуальні питання у сучасній науці»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 12(18) 2023

Київ – 2023

*Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration
Association of Scientists of Ukraine
Scientific Park of the National Aviation University*

within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"

«Current issues in modern science»

*("Pedagogy" Series, "Law" Series, Economy Series,
"Public Administration" Series, "Technology" Series,
"History and Archeology" Series)*

Issue № 12(18) 2023

Kyiv – 2023

«Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2023. № 12(18) 2023. С. 1172.

Свідоцтво про державну реєстрацію Серія Серія КВ № 25116-15056Р.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із з права (спеціальність - 081 Право), економіки (спеціальність - 076 Підприємництво та торгівля), педагогіки (спеціальність - 014 Середня освіта) та державного управління (спеціальність - 281 Публічне управління та адміністрування).

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2023 № 185 журналу присвоєно категорію "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія)

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 11.12.2023, № 4/12-23).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Міждержавної асоціації інженерів консультантів, громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Журнал публікує оригінальні дослідницькі та оглядові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів державного управління, права, економіки, історії, педагогіки, техніки для їх інтеграції у європейський, світовий науковий простір. Цільова аудиторія: науковці, працівники вищих навчальних закладів та наукових інституцій, здобувачі вищої освіти, а також фахівці тематики журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Scopus (IS), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор: Даций Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Балаласва (Дорошенко) Катерина Вікторівна - кандидат технічних наук, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Закієв Іслам Муса-Огли - старший науковий співробітник кафедри підтримання льотної придатності авіаційної техніки Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Іванченко Євгенія Вікторівна — кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ігнатович Сергій Ромуальдович - доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)

- Кавиліна Ганна Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Карускевич Михайло Віталійович - доктор технічних наук, професор, професор кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Катеринчук Іван Степанович - доктор технічних наук, професор кафедри телекомунікаційних та інформаційних систем Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Кінзерявий Василь Миколайович — кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Ковтун Владислав Юрійович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Корченко Анна Олександрівна — доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Корченко Олександр Григорович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Крижина Наталія Павлівна – доктор наук державного управління, професор, Заслужений лікар України, директор Навчально-Наукового медичного інституту Київського міжнародного університету (Київ Україна)
- Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (Київ, Україна)
- Маслак Тетяна Петрівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Михальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Ніколасв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна)
- Огіснюк Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Орлова Наталія Сергіївна — доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)

- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного університету (Харків, Україна)
- Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- Сидоренко Вікторія Миколаївна —асистент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Сирник Ярослав - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
- Січкарєнко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Терещенко Юрій Матвійович — доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії в області науки і техніки України, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- Хохлячова Юлія Євгеніївна — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталя Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інєса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Якушенко Олександр Сергійович — кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Економіка»

Бержанір І.А. <i>ФАНДРЕЙЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	18
Герасименко Ю.С., Велієва В.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ</i>	27
Герасименко Ю.С., Велієва В.О., Остапенко Р.М. <i>ВПЛИВ КВАЛІФІКАЦІЇ РОБІТНИКІВ НА РІВЕНЬ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ЗАЙНЯТОСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ</i>	39
Глушач Ю.С., Сайко О. <i>ЗМІНИ В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ У ВОЄННИЙ ЧАС ТА ВІДНОВЛЕННЯ ПОВНОЦІННОГО ЇЇ МЕХАНІЗМУ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД</i>	52
Дубовик Н.А., Кривошеїн В.В., Гой Н.В. <i>АНАЛІЗ ДИЛЕМ СТВОРЕННЯ ВПІЗНАВАНОВОГО БРЕНДУ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНИЙ ПІАР</i>	65
Злепко Н.І., Донець Д.М., Антипенко Н.В. <i>РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК: ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ДЛЯ СТАБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ</i>	76
Макаренко В.О., Черненко Д.С., Макаренко С.С. <i>ТОП-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ</i>	89
Мельничук В.В. <i>АСПЕКТИ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬО- ГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ</i>	100
Онофрійчук О.П., Антонюк С.І., Підгрушний В.А. <i>УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА</i>	112

Коротка А.А. <i>ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ</i>	513
Костащук І.І., Костащук В.І., Бартусяк П.І. <i>НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ</i>	522
Кравченко А.О., Стрельченко О.Г. <i>КОНТРОЛЬ ЗА ОБІГОМ ЗБРОЇ ЦИВІЛЬНИМ НАСЕЛЕННЯМ У ВІЙСЬКОВИЙ ПЕРІОД ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ДИСЦИПЛІНИ</i>	533
Кришевич О.В., Матюшенко О.І. <i>ПРОТИДІЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПОКАРАННЯ, ЯК ПРОБАЦІЙНИЙ НАГЛЯД ЯК ОДИН З ФАКТОРІВ СУСПІЛЬНОЇ НЕБЕЗПЕКИ</i>	543
Лєпілова В.В. <i>ПРИНЦИП СВОБОДИ ДОГОВОРУ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН</i>	554
Линник О.А. <i>СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ МІЖ ІНВЕСТОРАМИ ТА ДЕРЖАВОЮ</i>	564
Лісойван Я.М. <i>ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНЦІЇ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ УКРАЇНИ В СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	576
Літун О.О., Дараган В.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ РОЗШУКОВОЇ РОБОТИ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ</i>	588
Матвейчук О.О., Шліхта О.М. <i>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	600
Мех Ю.В. <i>ПРОЦЕДУРНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНО- ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ</i>	613
Мирось К.В. <i>РЕАЛІЗАЦІЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ПРАВОСУДДЯ ПРИ ОСПОРЮВАННІ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ ПО ГОСПОДАРСЬКИМ СПРАВАМ</i>	624

УДК 332.021

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-12\(18\)-522-532](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-12(18)-522-532)

Костащук Іван Іванович доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри географії України та регіоналістики, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. Коцюбинського 2, м. Чернівці, 58002, тел.: (0372) 58-48-47, <https://orcid.org/0000-0002-9338-4538>

Костащук Володимир Іванович кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри географії України та регіоналістики, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. Коцюбинського 2, м. Чернівці, 58002, тел.: (0372) 58-48-47, <https://orcid.org/0000-0001-8351-4856>

Бартусяк Павло Ігорович здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри географії України та регіоналістики, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. Коцюбинського 2, м. Чернівці, 58002, тел.: (0372) 58-48-47

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Анотація. В умовах децентралізації успішний розвиток регіонів України можливий тільки при організації ефективного менеджменту. Регіональний менеджмент покликаний: формувати цілі, напрямки та завдання регіонального розвитку; спрямовувати зусилля на ефективне використання наявних ресурсів; організовувати соціально-економічні процеси та контролювати їх перебіг відповідно до заявлених цілей, а також вносити необхідні корективи в зазначені процеси.

Основою різних аспектів регіонального менеджменту є нормативно-правова база, яка встановлює основні критерії та обмеження діяльності суб'єктів регіонального управління, узгоджує їх повноваження в різних сферах суспільного життя, встановлює порядок та регламентує прийняття управлінських рішень, визначає відповідальність за прийняті рішення та підпорядкованість об'єктів та суб'єктів регіонального менеджменту. Тому важливим напрямком дослідження актуальних проблем регіонального розвитку є аналіз нормативно-правового забезпечення регіонального менеджменту з метою його вдосконалення. Результатом таких досліджень має бути розробка рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правової бази для підвищення ефективності регіонального менеджменту.

Вдосконалення нормативно-правової бази державного управління регіональним розвитком повинно опиратись на передовий досвід такого регулювання в світі, перш за все у країнах Європейського Союзу. Врахування цього досвіду стає необхідним в умовах вступу України до ЄС.

В умовах інтеграції України до Європейського Союзу важливим напрямком розвитку вітчизняного законодавства у сфері регіонального менеджменту є його орієнтація на відповідні нормативно-правові акти країн ЄС. Тому при розробці та реалізації відповідних законодавчих та управлінських рішень необхідно вивчати досвід регіонального менеджменту в розвинених країнах перш за все Європи та Північної Америки.

В роботі розкрито основні повноваження органів державної влади щодо регіонального розвитку, проаналізовано нормативно-правові акти в сфері регіонального менеджменту, а також розкрито перспективні напрямки вдосконалення нормативно-правової бази України з метою підвищення ефективності регіонального управління.

Ключові слова: регіональний менеджмент, правове регулювання регіонального менеджменту, система регіонального управління.

Kostashchuk Ivan Ivanovych Doctor of Geographical Sciences, Professor, Head of the Department of Geography of Ukraine and Regional Studies, Chernivtsi National University named after Yury Fedkovich, Kotsyubinsky St., 2, Chernivtsi, 58002, tel.: (0372) 58-48-47, <https://orcid.org/0000-0002-9338-4538>

Kostashchuk Volodymyr Ivanovych Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Geography of Ukraine and Regional Studies, Chernivtsi National University named after Yury Fedkovich. Kotsyubinsky St., 2, Chernivtsi, 58002, tel.: (0372) 58-48-47, <https://orcid.org/0000-0001-8351-4856>

Bartusyak Pavlo Ihorovych Graduate of the second (master's) level of higher education, Department of Geography of Ukraine and Regional Studies, Chernivtsi National University named after Yuriy Fedkovich, Kotsyubinsky St., 2, Chernivtsi, 58002, tel.: (0372) 58-48-47

REGULATORY AND LEGAL ASPECTS OF REGIONAL MANAGEMENT

Abstract. In conditions of decentralization, the successful development of the regions of Ukraine is possible only with the organization of effective management. Regional management is designed to: form goals, directions and tasks of regional

development; direct efforts to efficient use of available resources; to organize socio-economic processes and control their progress in accordance with the stated goals, as well as to make the necessary adjustments to the specified processes.

The basis of various aspects of regional management is the legal framework, which establishes the main criteria and limitations of the activities of the subjects of regional management, coordinates their powers in various spheres of public life, establishes the order and regulates the making of management decisions, determines the responsibility for the decisions made and the subordination of entities and subjects of regional management. Therefore, an important direction of research of current problems of regional development is the analysis of regulatory and legal support of regional management with the aim of its improvement. The result of such studies should be the development of recommendations for improving the legal framework to increase the efficiency of regional management.

The improvement of the legal framework of state management of regional development should be based on the best experience of such regulation in the world, first of all in the countries of the European Union. Taking into account this experience becomes necessary in the conditions of Ukraine's accession to the EU.

In the context of Ukraine's integration into the European Union, an important direction in the development of domestic legislation in the field of regional management is its orientation to the relevant normative legal acts of the EU countries. Therefore, when developing and implementing relevant legislative and management decisions, it is necessary to study the experience of regional management in developed countries, primarily in Europe and North America.

The work reveals the main powers of state authorities in relation to regional development, analyzes normative legal acts in the field of regional management, and also reveals promising directions for improving the regulatory and legal framework of Ukraine in order to increase the efficiency of regional management.

Keywords: regional management, legal regulation of regional management, system of regional management.

Постановка проблеми. З 2015 року в Україні було проголошено курс на децентралізацію. Основною метою якої є зростання соціально-економічної ефективності використання наявних в регіонах ресурсів та їх прискорений розвиток. Досягнення мети передбачає передачу частини владних та управлінських повноважень з центральних органів влади на регіональний та місцевий рівень. Таким чином децентралізація передбачає відповідну зміну нормативно-правового забезпечення регіонального розвитку. Успішна реалізація окресленої мети децентралізації можлива тільки за умови дослідження існуючої нормативно-правової бази регіонального менеджменту, її удосконалення та розробки, на її основі, інноваційних управлінських рішень.

Тому важливим завданням сьогодення є всебічне вивчення існуючої в Україні нормативно-правової бази в сфері регіонального менеджменту. Такі дослідження повинні бути спрямовані пошук оптимальних рішень щодо вдосконалення існуючих та розробки нових нормативно-правових актів в контексті децентралізації. В умовах інтеграції України з Європейським Союзом акцент необхідно робити на узгодженні вітчизняних законів та підзаконних актів із відповідними актами прийнятими в ЄС.

Для успішної реалізації окреслених завдань необхідно вивчати ключові положення в сфері регіонального менеджменту висвітлені в Конституції України, Законах України а також нормативно-правових актах центральних та місцевих органів влади. Особливу увагу необхідно звертати на розподіл владних повноважень та функції які виконують органи влади різних рівнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження нормативно-правового забезпечення розвитку регіонів розкрито в працях багатьох українських та закордонних вчених.

А.В. Кінщак (2015) законодавство щодо державної регіональної політики пропонує об'єднати у сім груп: 1) загальне законодавство; 2) спеціальне законодавство регіонального розвитку; 3) бюджетне законодавство; 4) планувальне законодавство; 5) статусне законодавство; 6) інвестиційне законодавство; 7) законодавство окремих інструментів розвитку. [9]

Особливості нормативно-правового забезпечення розвитку територіальних громад в умовах децентралізації розкрито в працях: Хруща С.В. (2019) [13], О.І.Коркуна, І.І. Коркуна, О.Я. Цільник (2019) [10].

Актуальні проблеми управління регіональним розвитком в Україні розкрито в працях Керецман В. (2002) [8], Чумаченко М. (2008) [12], Куц Ю. О., Решеvecь О. В. (2013) [11].

Виклад основного матеріалу. Діюча система регіонального менеджменту в Україні передбачає наявність та взаємодію органів влади, суб'єктів економічної діяльності та громадян на різних рівнях: національному, регіональному та локальному (місцевому). Для ефективного розвитку держави та окремих її регіонів (територій) вони уповноважені приймати та втілювати в життя різноманітні управлінські рішення. Основою для прийняття рішень слугує відповідна нормативно-правова база.

До основних органів державної влади на національному рівні які приймають відповідні нормативно-правові акти та контролюють їх виконання можна віднести:

- Верховну раду України, яка згідно із статтею 75 Конституції України є єдиним законодавчим органом влади. Згідно із статтею 85 даний орган державно влади має наступні повноваження які істотно впливають на регіональний менеджмент: - приймає закони; - затверджує державний Бюджет

України та вносить зміни до нього; визначає засади внутрішньої та зовнішньої політики; затверджує загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля. [1]. Таким чином Верховна рада України забезпечує створення нормативно-правової бази регіонального менеджменту, визначає основні напрямки розвитку регіонів, впливає на формування «економічного клімату» їх розвитку.

- Відповідно до статті 106 Конституції України Президент України затверджує закони України та має право вето щодо прийнятих законів; звертається з посланнями до народу та із щорічними і позачерговими посланнями до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України. [1] В даному посланні окреслюються загальні напрямки та заходи щодо державної регіональної політики які є важливим орієнтиром для органів влади щодо прийняття тих чи інших управлінських рішень.

- Кабінет міністрів України відповідно до статті 116 Конституції України в сфері регіонального менеджменту має наступні повноваження: забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики; політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України; забезпечує рівні умови розвитку всіх форм власності; здійснює управління об'єктами державної власності відповідно до закону; розробляє проект закону про Державний бюджет України і забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, подає Верховній Раді України звіт про його виконання; призначає на посади та звільняє з посад за поданням Прем'єр-міністра України керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України [1] а також ряд інших повноважень які істотно впливають на прийняття управлінських рішень на регіональному рівні.

Важливим елементом регіонального менеджменту є місцеві державні адміністрації, які на відповідних територіях мають наступні повноваження: виконання державних і регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку, програм охорони довкілля, а в місцях компактного проживання корінних народів і національних меншин - також програм їх національно-культурного розвитку; підготовку та виконання відповідних обласних і районних бюджетів; звіт про виконання відповідних бюджетів та програм; взаємодію з органами місцевого самоврядування; реалізацію інших наданих державою, а також делегованих відповідними радами повноважень (Стаття 119 Конституції України). Таким чином на місцеві органи влади

покладено функції контролю дотримання законодавства України, розробки та реалізації стратегій та програм розвитку регіонів держави відповідно до пріоритетів визначених загально-державними органами влади.

Організація управління регіональним розвитком на місцевому рівні розкрито в інших нормативно-правових актах.

В Україні до діяльності з управління регіональним розвитком залучені багато суб'єктів публічного адміністрування різного рівня. Так, у частині 2 статті 4 Закону України «Про засади державної регіональної політики» передбачено, що суб'єктами державної регіональної політики є Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, органи влади Автономної Республіки Крим, центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи. У розробленні та забезпеченні реалізації державної регіональної політики беруть участь асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання, агенції регіонального розвитку, створені відповідно до цього Закону, громадські об'єднання, юридичні та фізичні особи [2, ст. 4].

Розкриємо нормативно визначені функції з управління регіональним розвитком окремих органів публічної влади.

Відповідно до пункту 1 Положення про Міністерство розвитку громад та територій України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 року № 197, Міністерство розвитку громад та територій України (Мінрегіон) є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує, зокрема, державну регіональну політику, державну політику у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою [3, п. 1].

За змістом пункту 4 зазначеного вище Положення Мінрегіон виконує ряд функцій із менеджменту у сфері регіонального розвитку, наприклад: розробляє і здійснює заходи, спрямовані на розбудову інфраструктури регіонів, розвиток міжрегіонального економічного співробітництва; сприяє комплексному соціально-економічному розвитку регіонів; розробляє Державну стратегію регіонального розвитку України, план заходів з її реалізації, здійснює методологічне керівництво та координацію діяльності з підготовки регіональних стратегій розвитку; здійснює відповідно до законодавства проведення в установленому порядку моніторингу соціально-економічних та інших показників розвитку регіонів, районів і міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення та формування переліку показників, за якими проводиться моніторинг розвитку територій і визнання їх депресивними; здійснює щорічне подання Кабінетові Міністрів України пропозицій щодо розподілу коштів державного фонду регіонального

розвитку з переліком відповідних програм і проектів, що можуть реалізовуватися за його рахунок [4, п. 4].

Як передбачено у статті 1 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», місцеві державні адміністрації реалізують виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі. Вони виконують власні повноваження на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізують повноваження, делеговані їм відповідною місцевою радою [5, ст. 1].

Згідно статті 2 зазначеного вище Закону місцеві державні адміністрації в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці забезпечують поміж іншого виконання державних і регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку, програм охорони довкілля, програм утвердження української національної та громадянської ідентичності, а в місцях компактного проживання корінних народів і національних меншин – також програм їх національно-культурного розвитку [4, ст. 2].

У місцевих державних адміністраціях для виконання відповідних функцій формуються структурні підрозділи. Їхній склад визначається головами місцевих державних адміністрацій. Наприклад, у складі Чернівецької обласної державної адміністрації наявний департамент регіонального розвитку.

Відповідно до пункту 5 Положення про департамент регіонального розвитку Чернівецької обласної державної адміністрації, затвердженого розпорядженням Чернівецької обласної державної адміністрації від 15.09.2017 року № 781-р, цей департамент виконує, зокрема такі функції: аналізує стан і тенденції соціально-економічного розвитку секторів та галузей економіки області, здійснює оцінку диференціації економічного і соціального розвитку області; забезпечує стратегічне планування, координацію виконання регіональної стратегії розвитку та підготовку звітів про її виконання; розробляє прогнози економічного і соціального розвитку області на середньостроковий період та програми її економічного і соціального розвитку на короткостроковий період, а також пропозиції до проектів державних цільових програм, метою яких є розв'язання проблем розвитку області; забезпечує контроль за виконанням показників програм економічного і соціального розвитку області на короткостроковий період; проводить експертизу проектів регіональних (комплексних) програм на предмет правильності визначення результативних показників, реальності та доцільності включених до них заходів тощо, а також аналіз стану ефективності виконання програм; аналізує стан і тенденції розвитку промисловості в області та здійснює підготовку аналітичних, інформаційних, довідкових матеріалів (пропозицій) з питань промислової політики; бере участь у формуванні

пропозицій щодо визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності; розробляє проекти регіональних та місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва, забезпечує їх виконання, здійснює моніторинг виконання таких програм [5, п. 5].

Від імені територіальних громад управління регіональним розвитком здійснюється відповідними представницькими органами місцевого самоврядування, як-от сільськими, селищними, міськими, районними та обласними радами.

Відповідно до частини 1 статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються такі питання, зокрема, затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування [6, ст. 26].

Як визначено у статті 1 указаного вище Закону, виконавчі органи рад – це органи, які відповідно до Конституції України та цього Закону створюються сільськими, селищними, міськими, районними в містах (у разі їх створення) радами для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених цим та іншими законами [6, ст. 1].

У статті 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» врегульовано власні та делеговані повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері соціально-економічного і культурного розвитку, планування та обліку. Серед цих повноважень виділимо: підготовку програм соціально-економічного та культурного розвитку сіл, селищ, міст, цільових програм з інших питань самоврядування, подання їх на затвердження ради, організація їх виконання; подання раді звітів про хід і результати виконання цих програм; забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів; забезпечення складання балансів фінансових, трудових ресурсів, грошових доходів і видатків, необхідних для управління соціально-економічним і культурним розвитком відповідної території, а також визначення потреби у місцевих будівельних матеріалах, паливі; залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в комплексному соціально-економічному розвитку сіл, селищ, міст, координація цієї роботи на відповідній території [6, ст. 27].

У Чернівецькій міській раді утворено департамент соціально-економічного розвитку та стратегічного планування, який виконує повноваження у сфері менеджменту регіонального розвитку на території Чернівецької міської територіальної громади.

Відповідно до пункту 3 Положення про департамент соціально-економічного розвитку та стратегічного планування Чернівецької міської ради, затвердженого рішенням Чернівецької міської ради VIII скликання від 31.05.2021 року № 253, функції указанного департаменту включають: планування та комплексний економічний аналіз розвитку самоврядної території; аналіз і прогнозування розвитку промислових підприємств всіх форм власності, які займають важливе місце у виробничій сфері громади; сприяння реформуванню промисловості, вдосконаленню виробничої інфраструктури на території громади; сприяння розвитку підприємництва, організація розробки цільових програм з цього питання, надання правової, організаційної підтримки суб'єктам підприємництва; сприяння суб'єктам підприємництва у здійсненні інвестиційної діяльності та інше [7, п. 3].

Необхідно зазначити, що в умовах реформи системи державного управління на засадах децентралізації зміна нормативно-правової бази спрямована перш за все на перерозподіл владних повноважень в сфері соціально-економічного розвитку регіонів на користь місцевих органів влади. При цьому необхідно враховувати наступні аспекти нормативно-правового регулювання децентралізації:

1) з передачею владних повноважень на місця загально-державні органи влади повинні зберігати достатньо повноважень щодо контролю на місцевому рівні за дотриманням законодавства та мати достатньо вагомий вплив щодо покарання за його порушення;

2) необхідно законодавчо розробити та закріпити систему «преміювання» працівників органів державної влади за ефективне управління соціально-економічним розвитком держави та регіонів на основі ефективного використання наявних економічних ресурсів;

3) необхідно чіткіше розподілити та узгодити повноваження різних органів влади в системі регіонального менеджменту. Перш за все це стосується органів влади районного та місцевого рівнів.

Висновки. Регіональний менеджмент є важливою складовою соціально-економічного розвитку регіонів України та запорукою ефективного використання наявних економічних ресурсів. Реалізація державної політики України в сфері регіонального менеджменту є багаторівневою та вимагає налагодження ефективної співпраці між різними органами влади як на місцевому так і на регіональному та загальнодержавному рівнях. Така співпраця повинна ґрунтуватись на відповідній нормативно-правовій базі.

В Україні сформувалась достатньо потужна нормативно-правова база щодо регулювання актуальних питань регіонального менеджменту. Однак в умовах децентралізації вона дещо втратила актуальність та потребує зміни. Ці зміни повинні бути спрямовані на узгодження владних повноважень між

органами влади різних рівнів, а також на формування нормативно-правової основи для стимулювання підвищення ефективності їх діяльності.

Реформування нормативно-правової бази в умовах децентралізації повинно враховувати як нагальні проблеми регіонального менеджменту так і необхідність її погодження із відповідними нормами прийнятими в Європейському Союзі. Такий підхід є необхідною умовою в умовах інтеграційних процесів між Україною та ЄС.

Література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, С. 141
2. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 року № 156-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 23.01.2023)
3. Положення про Міністерство розвитку громад та територій України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 року № 197 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2014-p#Text> (дата звернення: 23.01.2023)
4. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 року № 586-XIV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 23.01.2023)
5. Положення про департамент регіонального розвитку Чернівецької обласної державної адміністрації, затверджене розпорядженням Чернівецької обласної державної адміністрації від 15.09.2017 року № 781-р (зі змінами). URL: <https://bukoda.gov.ua/chernivecka-oda/structure/departament-regionalnogo-rozvitku/polozhennya-pro-departament-regionalnogo-rozvitku> (дата звернення: 23.01.2023)
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 року № 280/97-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr#Text> (дата звернення: 23.01.2023)
7. Положення про департамент соціально-економічного розвитку та стратегічного планування Чернівецької міської ради, затверджене рішенням Чернівецької міської ради VIII скликання від 31.05.2021 року № 253. URL: <https://city.cv.ua/search/additions/u2fTY6Yr7LMwD8Pr.docx> (дата звернення: 23.01.2023)
8. Керецман В. Державне регулювання регіонального розвитку: теоретичні аспекти / В. Керецман. — К.: Видавництво УАДУ, 2002. — 188 с.
9. Кінщак А.В. Нормативно правове забезпечення розвитку державної регіональної політики / А.В. Кінщак // Інвестиції: практика та досвід № 13—14/2015. С.100-105
10. Коркуна О. І. Нормативно-правове забезпечення розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації / О.І.Коркуна, І.І. Коркуна, О.Я. Цільник // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. - 2019. - Вип. 2. - С. 16-19.
11. Куц Ю. О. Територіальна громада: управління розвитком: монографія / за заг. ред. Ю. О. Куца. – Харків: Константа, 2013. –540 с., с. 15–16
12. Чумаченко М. Управління соціально-економічним розвитком регіону / М. Чумаченко // Економіка України. — 2008. — № 4. — С. 94—99.
13. Хрущ С.В. Нормативно-правове забезпечення функціонування інституту територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні / С.В. Хрущ // Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. – 2019. - №4. – С.176-185

References:

1. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 1996, № 30, S. 141 [in Ukrainian]

2. Zakon Ukrainy «Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky» : vid 05.02.2015 roku № 156-VIII (zi zminamy). [On the principles of state regional policy: Law of Ukraine dated February 5, 2015 No. 156-VIII (as amended)] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (data zvernennia: 23.01.2023) [in Ukrainian]
3. Polozhennia pro Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy, zatverdzhene postanovoju Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.04.2014 roku № 197 (zi zminamy). [Regulations on the Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine, approved by Resolution No. 197 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 30, 2014 (with amendments)]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2014-п#Text> (data zvernennia: 23.01.2023) [in Ukrainian].
4. Pro mistsevi derzhavni administratsii: Zakon Ukrainy vid 09.04.1999 roku № 586-XIV (zi zminamy). [On local state administrations: Law of Ukraine dated April 9, 1999 No. 586-XIV (as amended)] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (data zvernennia: 23.01.2023) [in Ukrainian]
5. Polozhennia pro departament rehionalnoho rozvytku Chernivetskoï oblasnoï derzhavnoï administratsii, zatverdzhene rozporiadzhenniam Chernivetskoï oblasnoï derzhavnoï administratsii vid 15.09.2017 roku № 781-r (zi zminamy). [Regulations on the Department of Regional Development of the Chernivtsi Regional State Administration, approved by the Order of the Chernivtsi Regional State Administration dated September 15, 2017 No. 781-r (as amended).] Retrieved from <https://bukoda.gov.ua/chernivecka-oda/structure/departament-regionalnogo-rozvitku/polozhennya-pro-departament-regionalnogo-rozvitku> (data zvernennia: 23.01.2023) [in Ukrainian]
6. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 roku № 280/97-VR (zi zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (data zvernennia: 23.01.2023)
7. Polozhennia pro departament sotsialno-ekonomichnoho rozvytku ta stratehichnoho planuvannia Chernivetskoï miskoi rady, zatverdzhene rishenniam Chernivetskoï miskoi rady VIII sklykannia vid 31.05.2021 roku № 253. [On local self-government in Ukraine: Law of Ukraine dated 05/21/1997 No. 280/97-VR (as amended)] Retrieved from <https://city.cv.ua/search/additions/u2fTY6Yr7LMwD8Pp.docx> (data zvernennia: 23.01.2023) [in Ukrainian]
8. Keretsman V. (2002) Derzhavne rehuliuвання rehionalnoho rozvytku: teoretychni aspekty [State regulation of regional development: theoretical aspects]/ V. Keretsman. — K.: Vydavnytstvo. [in Ukrainian]
9. Kinshchak A.V. (2015) Normatyvno pravove zabezpechennia rozvytku derzhavnoi rehionalnoi polityky [Normative legal support for the development of state regional policy] *Investytsii: praktyka ta dosvid* , 13—14, 100-105 [in Ukrainian]
10. Korkuna O. I. (2019) Normatyvno-pravove zabezpechennia rozvytku obiednanykh terytorialnykh hromad v umovakh detsentralizatsii [Regulatory and legal support for the development of united territorial communities in conditions of decentralization] *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, 2, 16-19. [in Ukrainian]
11. Kuts Yu. O. (2013) Terytorialna hromada: upravlinnia rozvytkom: monohrafiia [Territorial community: development management: monograph], Kharkiv: Konstanta. [in Ukrainian]
12. Chumachenko M. (2008) Upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom rehionu [Management of social and economic development of the region / M. Chumachenko]. *Ekonomika Ukrainy*, 4, 94—99. [in Ukrainian]
13. Khrushch S.V. (2019) Normatyvno-pravove zabezpechennia funktsionuvannia instytutu terytorialnykh hromad v umovakh detsentralizatsii vlady v Ukraini [Regulatory and legal support for the functioning of the institute of territorial communities in the conditions of decentralization of power in Ukraine] *Ekspert: paradyhmy yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnia*, 4, 176-185 [in Ukrainian]

Журнал
*«Актуальні питання у
сучасній науці»*

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 12(18) 2023

Видавець:
ФОП Жукова Ірина Віталіївна Свідоцтво серія ДК №7425 від 09.08.2021 р.,
02217, м. Київ, пр. Маяковського Володимира, буд. 4-В, кВ. 10